

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

PALANGOS MIESTO KULTŪROS VERTYBIŲ PRIEŽIŪRA

2018 m. kovo 23 d. Nr. K10-1
Palanga

Su veiklos ataskaita galima susipažinti
Palangos miesto savivaldybės interneto puslapyje
adresu www.palanga.lt

TURINYS

SANTRAUKA	3
ĮŽANGA	4
AUDITO PROSEDŪRŲ REZULTATAI	6
1. Biudžeto asignavimų kultūros vertybių priežiūrai panaudojimas	6
2. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apskaita	6
2.1. Vertinimo tarybos veikla	7
2.2. Kultūros vertybių registravimas Nekilnojamojo turto registre	9
3. Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėseną	10
3.1. Kultūros paveldo objektų periodinis būklės ir jos kitimo stebėjimas ir fiksavimas	11
3.2. Vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, stebėsenos apibendrinimas ir prognozavimas	11
3.3. Kultūros vertybių apsaugos reglamentai	12

SANTRAUKA

Vietos savivaldos įstatymas įpareigoja savivaldybes tvarkyti ir saugoti nekilnojamąsias kultūros vertybes. Savivaldybėse Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatytas (priskirtas) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos funkcijas atlieka savivaldybės institucijos teisės aktų nustatyta tvarka.

Audito tikslas – įvertinti, ar efektyviai organizuojama kultūros vertybių priežiūra Palangos mieste.

Audito subjektas – Palangos miesto savivaldybės administracija.

Audito metu nagrinėjome, ar tinkamai organizuojama kultūros vertybių priežiūra.

Audituojamas 2017 metų laikotarpis. Analizuojant tendencijas ir pokyčius buvo naudojami ir ankstesnių metų duomenys.

Išvados

1. Pagal Savivaldybės administracijos buhalterinės apskaitos duomenis iki 2017 m. gruodžio 31 d. į kultūros vertybių sąskaitą nebuvo įtrauktos 7 kultūros vertybės. Jų neįtraukimas į apskaitą neturėjo kiekybiškai reikšmingos įtakos finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų duomenims.

2. Į buhalterinę apskaitą turėtų būti įtraukta Lurdo grotą ir žydų senosios kapinės. Šių kultūros paveldo objektų vertingosios savybės preliminariais vertinimais yra nekilnojamojo turto kadastro objektais.

3. Nėra patikslinti 14 kultūros vertybių apskaitos duomenys, nuo kurių priklauso tolimesnė šių objektų apskaita ir apsauga.

4. Faktinis pastato, J. Basanavičiaus g. 35, statusas neatitinka Registre nurodyto.

5. Skulptūros kaip statiniai neįregistruotos Nekilnojamojo turto registre, todėl nėra užtikrinama tinkama jų apsauga.

6. Per pastaruosius septynerius metus 6 objektų atžvilgiu neatlikti veiksmai, nustatyti Stebėsenos taisyklėse, todėl negalima tinkamai atlikti kultūros paveldo objektų būklės ir jos kitimo vertinimo, laiku nustatyti pažeidimus ir imtis prevencinių priemonių.

7. Ne visos kultūros vertybės turi apsaugos ar kitus reglamentus, todėl nesukuriamos prielaidos tų kultūros vertybių apsaugai.

Rekomendacijos Savivaldybės administracijai

1. Įvertinti ir jei reikia į buhalterinę apskaitą kaip atskirus turto vienetus įtraukti kultūros vertybes Lurdo grotą bei žydų senąsias kapines.

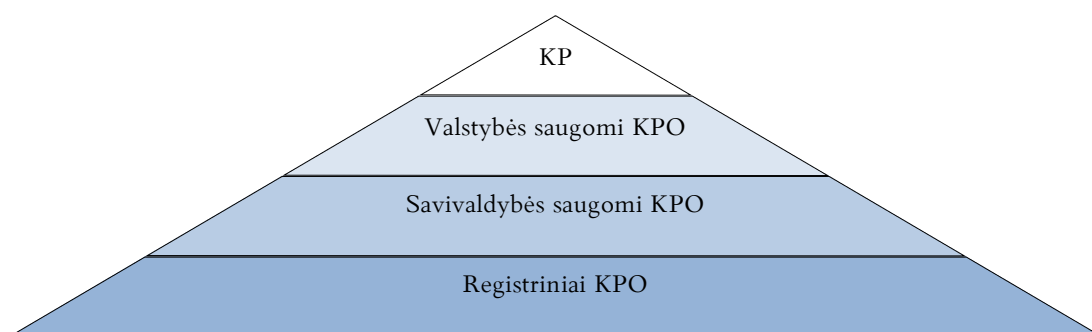
2. Imtis Savivaldybės kompetencijai priskirtų priemonių patikslinti ataskaitoje nurodytų 14 kultūros vertybių apskaitos duomenis.
3. Kreiptis į Kultūros paveldo departamentą dėl pastato, J. Basanavičiaus g. 35 statuso pakeitimo.
4. Imtis priemonių savivaldybei nuosavybės teise priklausančias skulptūras įregistruoti Nekilnojamojo turto registre.
5. Per 2018 metus atlikti visus veiksmus, numatytus Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėsenos taisyklėse.
6. Imtis priemonių, kad kultūros vertybėms, kurios neturi apsaugos reglamentų, jie būtų išduoti.

IŽANGA

Kultūros paveldo vertybių išsaugojimas ir atkūrimas bei panaudojimas – tai vertingų kultūros paveldo kompleksų ir objektų bei kultūrinio kraštovaizdžio išaiškinimas ir jų vertės nustatymas, tinkamo apsaugos ir naudojimo statuso įteisinimas bei įgyvendinimas, pažeistų, sužalotų kultūros paveldo vertybių bei kultūrinio kraštovaizdžio atkūrimas (restauracija, remontas, inovacija ir kt.), remiantis teisės aktais, kultūros paveldo vertybių apsaugos reglamentais, teritorijų planavimo dokumentais, apsaugos ir naudojimo programomis.

Šiuo metu kultūros paveldo objektai yra skirstomi (žr. 1 pav.) į nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektus – kultūros paminklus (toliau – KP), kultūros paveldo objektus (toliau – KPO) saugomus valstybės ir savivaldybės bei registrinius KPO (pastariesiems taikoma pradinė teisinė apsauga).

1 pav. KPO skirstymas pagal kultūros vertybių statusą

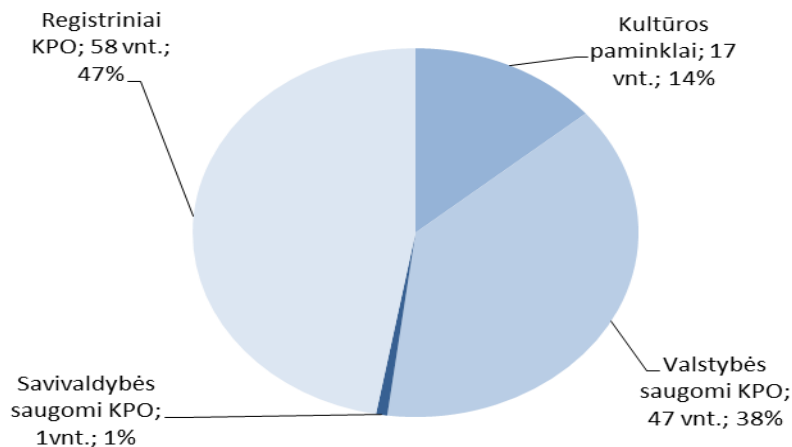
Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Registro duomenis.

Pagal Kultūros vertybių registro (toliau – Registras) duomenis¹ Palangos miesto

¹ <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>

savivaldybės teritorijoje yra užregistruota 123 vienetai kultūros vertybių (žr. 2 pav.): 17 kultūros paminklų; 47 vnt. valstybės saugomų kultūros vertybių; 1 vnt. inicijuotų skelbti savivaldybės saugoma kultūros vertybe; 58 vnt. registrinių kultūros vertybių.

2 pav. Kultūros vertybių struktūra

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Registro duomenis.

Pagal Palangos miesto savivaldybės strateginius veiklos planus² nuo 2015 metų numatomos šios kultūros paveldo objektų sutvarkymo priemonės:

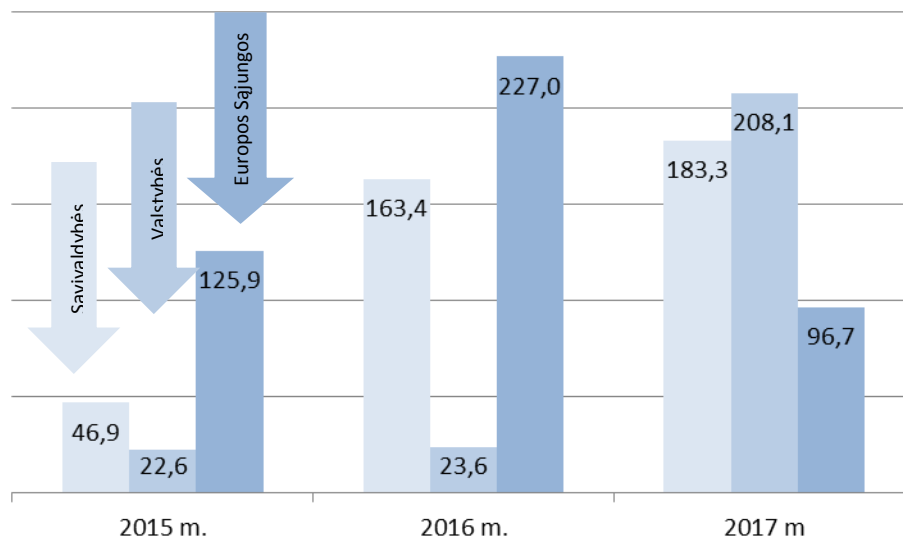
- vilų kompleksas „Romeo“ ir „Džiuljeta“ sutvarkymas (Ekonominės plėtros programos (Nr. 04) 1 prioritetinga priemonė);
- Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios bokšto pritaikymas turizmo ir visuomenės reikmėms (Ekonominės plėtros programos (Nr. 04) 1 prioritetinga priemonė);
- Palangos botanikos parko rekonstrukcijos III etapas (Ekonominės plėtros programos (Nr. 04) 1 prioritetinga priemonė nuo 2016 m.);
- kultūros paveldo objektų pritaikymas visuomenės poreikiams (Kultūros programos (Nr. 08) 5 prioritetinga priemonė 2016 m. ir 1 prioritetinga priemonė 2017 m.);

Per pastaruosius tris metus priemonei „Nekilnojamojo kultūros paveldo restauravimas ir priežiūra“ skirta ir panaudota 1097,4 tūkst. Eur (žr. 3 pav.), tame tarpe:

- iš savivaldybės biudžeto – 393,6 tūkst. eur;
- iš valstybės biudžeto – 254,3 tūkst. Eur;
- iš Europos Sąjungos fondų – 449,6 tūkst. Eur.

² Palangos miesto savivaldybės 2015–2017 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas Tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. T2-12; Palangos miesto savivaldybės 2016–2018 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. T2-9; Palangos miesto savivaldybės 2017–2019 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas Tarybos 2017 m. sausio 31 d. sprendimu Nr. T2-4.

3 pav. Kultūros vertybių tvarkybai skirtos lėšos, tūkst. Eur

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Savivaldybės administracijos buhalterinės apskaitos duomenis.

AUDITO PROCEDŪRŲ REZULTATAI

1. Biudžeto asignavimų kultūros vertybių priežiūrai panaudojimas

Audito metu reikšmingų neatitikimų, susijusių su biudžeto asignavimų, skirtų kultūros vertybių priežiūrai, panaudojimu, jų apskaita bei duomenų pateikimu biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo (Formose Nr. 2) ir finansinėse ataskaitose nenustatėme.

Pažymime, kad ankstesnių auditų metu teiktos rekomendacijos dėl kultūros vertybių įtraukimo į Savivaldybės administracijos buhalterinę apskaitą, įgyvendintos 2018 metų pradžioje.

Pagal surinktus duomenis šio audito metu, mūsų nuomone, į Savivaldybės ilgalaikio turto apskaitos registrus taip pat turėtų būti įtrauktos šios kultūros vertybės:

- Lurdo grotas, nes pagal Registre nurodytas vertingąsias savybes šio objekto konstrukcija sudaryta iš akmens mūro pamato ir sienų, lauko akmens mūro skliautų, imituojančių natūralią olą;
- Žydų senosios kapinės, nes jose yra įvairių mažosios kraštovaizdžio architektūros statinių ir vaizduojamojo meno formų: 10 įvairių dydžių granitinių ir betoninių antkapinių paminklų su iškaltais įrašais hebrajų rašmenimis.

2. Nekilnojamojų kultūros vertybių apskaita

Kultūros vertybių apskaita – procesas, kai objektas yra įvertinamas paveldosaugos aspektu ir kartu teisiškai pripažįstamas kaip kultūros vertybė, įtraukiant jį į Kultūros vertybių registrą. Apskaita yra pirmasis ir labai svarbus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos etapas, nes nuo jo

prasideda ir šio objekto saugojimas, naudojimas bei tvarkymas. Įtraukti objektą į Registrą ar ne sprendžia Vertinimo tarybos.

2.1. Vertinimo tarybos veikla

Pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą Vertinimo tarybos nustato kultūros vertybių reikšmingumą, vertingąsias savybes; apibrėžia teritorijų ribas; tikslina apskaitos duomenis; sprendžia dėl teisinės apsaugos reikalingumo.

Palangos miesto savivaldybės taryba yra patvirtinusi Vertinimo tarybos sudėtį bei jos veiklos nuostatus³.

Pagal Savivaldybės administracijos pateiktus duomenis nuo 2015 metų Vertinimo taryba į posėdžius rinkosi 4 kartus:

- 2015 metais – 1 kartą;
- 2016 metais – 1 kartą;
- 2017 metais – 2 kartus.

Per šiuos posėdžius buvo apsvaistytos 6 objektų vertingosios savybės bei 2 objektų teisinės apsaugos reikalingumas.

2005 metais, įsigaliojus naujai Nekilnojamojo kultūros paveldo įstatymo redakcijai, pasikeitė apskaitos reglamentavimas – visoms įrašomoms į Kultūros vertybių registrą nekilnojamosioms kultūros vertybėms turėjo būti nustatytos vertingosios savybės, suteiktas statusas (kultūros paminklas, valstybės saugomas, savivaldybės saugomas, „registrinis“), nustatyti apsaugos tikslai ir vienas iš šių reikšmingumo lygmenų – nacionalinis, regioninis arba vietinis. To nepadarius neaišku kurios vertybės yra vertingiausios kultūriniu požiūriu ir kurias reikėtų siekti išsaugoti prioriteto tvarka. Atkreipiame dėmesį, kad 15 objektų (žr. 1 lentelę) duomenys Registre dėl reikšmingumo lygmens, vertingųjų savybių ir (ar) teritorijos ribų turėtų būti tikslinami.

1 lentelė. Kultūros vertybės, kurioms nenustatytas reikšmingumo lygmuo ir (ar) vertingosios savybės

Eil. Nr.	Kultūros vertybė	Įregistravimo Registre data	Statusas	Nenustatytas (-)/ nustatytas (+)		
				Reikšmingumo lygmuo	Vertingosios savybės	Teritorijos ribos
1.	7 vitražai, botanikos parko koplyčioje	1993-04-26	registrinis	-	-	-
2.	Skulptūra „Rebeka“	1993-01-16	registrinis	-	-	-
3.	Paveikslas „Šv. Kazimieras“	1993-02-05	registrinis	-	-	-
4.	Vargonų instrumentas, Liepojos pl. 8E	2002-12-18	registrinis	-	-	-
5.	Vargonai, Liepojos pl. 8E	2002-12-18	registrinis	-	-	-
6.	Vargonų prospektas, Liepojos pl. 8E	2002-12-18	registrinis	-	-	-
7.	Šiltųjų maudyklių pastatas, Kęstučio g. 31	2004-03-16	Valstybės saugomas	-	+*	+*
8.	Vilų kompleksas, Basanavičiaus g. (5 pastatai nuo Nr. 9 iki Nr. 13)	1997-11-12	Valstybės saugomas	-	+*	+*

³ Palangos miesto savivaldybės tarybos 2016 m. rugsėjo 29 d. sprendimas Nr. T2-229 „Dėl Palangos miesto savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos nuostatų patvirtinimo ir vertinimo tarybos sudarymo“.

	(imtinai)					
9.	Paviljonas, Basanavičiaus g. 26	1997-11-12	Valstybės saugomas	-	+	-
10.	Vila, Basanavičiaus g. 28	1997-11-12	Valstybės saugomas	-	+	-
11.	Vila, Basanavičiaus g. 30	1997-11-12	Valstybės saugomas	-	+	-
12.	Vila, Basanavičiaus g. 32	1997-11-12	Valstybės saugomas	-	+	-
13.	Vila, Basanavičiaus g. 34	1997-11-12	Valstybės saugoma	-	+	-
14.	Vila „Pelėda“, Birutės al. 51	1997-11-12	Valstybės saugoma	-	+	+

*vertingosios savybės ir teritorijos ribos aprašytos bei nurodytos dosjė.

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Registro duomenis.

Nenustačius KPO reikšmingumo, vertingųjų savybių ir šį turtą praradus ar sugadinus nebus galima įvertinti padarytos žalos ir nuostolių dydžio.

Pagal Savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus paaškinimą⁴ Palangos miesto vertinimo taryba tikslina tik vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių apskaitos duomenis, kitų kultūros vertybių (regioninio ir nacionalinio reikšmingumo) – Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos sudarytos vertinimo tarybos.

Kultūros skyriaus paaškinimas

Tokiems objektams Palangos miesto savivaldybės administracija turi nupirkti apskaitos dokumentų parengimo paslaugas ir gautus dokumentus nusiųsti į Vilnių. 2017 m. Palangos miesto savivaldybės administracija vykdė viešuosius pirkimus, susijusius su Palangos nekilnojamųjų kultūros vertybių apskaitos dokumentų projektų parengimu, tačiau pasiūlymas atmestas dėl per didelės kainos. 2018 m. numatyta atlikti vilų komplekso (1 lentelės 8-13 punktai) tyrimus. Vilos „Pelėda“ ir šiltųjų maudyklių pastato vertingąsias savybes šiais metais planuoja patikslinti Kultūros paveldo departamento Klaipėdos skyrius.

Analizuojant Registro duomenis nustatyta, kad, į nekilnojamųjų kultūros vertybių sąrašą įtraukti tokie, objektai kaip paveikslas „Šv. Kazimieras“ ar vargonai, kurie savo prigimtimi yra kilnojamieji daiktai (Pagal Civilinio kodekso 4.2. str. 5 d. - kilnojamas daiktas fiziškai pritvirtintas ar kitaip prijungtas prie nekilnojamojo daikto, taip pat įeinantis į jį, bet nepraradęs savo individualių požymių, nelaikomas nekilnojamuoju daiktu). Pažymime, kad kilnojamoms kultūros vertybėms turėtų būti taikomi kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos reglamentų reikalavimai, todėl jų atžvilgiu turėtų būti patikslinti apskaitos duomenys.

Mūsų nuomone, taip pat turėtų būti įvertinta, ar Botanikos parko koplyčioje esantys 7 vitražai yra atskiras kultūros paveldo objektas, ar – koplyčios vertingoji savybė.

Analogijos pavyzdys

Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba 2017 m. kovo 7 d. aktu Nr. KPD-RM-VT/17.4 panaikino Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios vitražų apsaugą, nes jie tapo vertingąja savybe.

⁴ Palangos miesto savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus 2018-03-21 raštas Nr. (26.2)-KUL2-30.

Kultūros skyriaus paaškinimas

Kilnojamųjų meno vertybių vertingąsias savybes tikslina Vilniaus vertinimo tarybos, todėl Kultūros paveldo departamentui yra išsiųstas sąrašas su lentelėje minimais 1-6 objektais.

Pagal statusą Registre vertingiausi paveldo objektai yra paskelbti saugomais, t. y. kultūros paminklai, valstybės ir savivaldybės saugomi. Audito metu nustatėme, kad 58 objektai (beveik pusė) Registre apskaitomi kaip „registriniai“, t. y. jiems taikoma tik pradinė teisinė apsauga. Tokių „registrinių“ kultūros vertybių apsaugos tikslai, reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdis, apsaugos zonos ribos nėra pakankamai aiškios, nes šie dalykai nustatomi teisės akte, kuris kultūros paveldo objektą skelbia saugomu.

Registro duomenimis viena kultūros vertybė siūloma paskelbti savivaldybės saugoma. Sprendimą dėl iniciavimo pastatą, J. Basanavičiaus g. 35 paskelbti vietinės reikšmės savivaldybės saugoma kultūros vertybe priėmė Savivaldybės administracijos Kultūros skyrius 2014 m. vasario 7 d. Šis sprendimas iniciuoti kultūros paveldo objekto paskelbimą savivaldybės saugomu yra tarpinis (procedūrinis) sprendimas, kuris savaime neapsprendžia, jog šis objektas bus paskelbtas saugomu.

Iniciavus vertybę skelbti saugoma, nustatyta tvarka turi būti atlikti trūkstami tyrimai, parengtas ir suderintas teritorijos ir apsaugos zonos ribų projektas, reikalui esant, statinys užkonservuotas ir atlikti kiti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūros veiksmai⁵.

Ar objektas bus paskelbtas savivaldybės saugomu, galutinį sprendimą priima savivaldybės taryba⁶.

Nuo Kultūros skyriaus iniciavimo, daugiau kaip 4 metus, nebuvo atlikti jokie veiksmai, kad Savivaldybės taryba priimtų sprendimą skelbti ar neskelbti šį objektą savivaldybės saugomu. Pagal Savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus paaškinimą pastatas, J. Basanavičiaus g. 35, yra tapęs registrine kultūros vertybe.

Kultūros skyriaus paaškinimas

Visos procedūros dėl objekto paskelbimo savivaldybės saugomu turėjo būti atliktos per 6 mėnesius nuo iniciavimo dienos. Tai nebuvo atlikta, todėl pradinė apsauga neteko galios. Pastatas kaip ir kiti paveldo objektai liko registriniu objektu.

2.2. Kultūros vertybių registravimas Nekilnojamojo turto registre

Nekilnojamojo turto registre registruojami šie nekilnojamieji daiktai⁷: žemės sklypai; statiniai; butai daugiabučiuose namuose; patalpos.

Nekilnojamųjų daiktų kategorijai priskirtini daiktai, kurie yra nekilnojami pagal prigimtį

⁵ Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 9 straipsnio 5 dalis.

⁶ Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 10 straipsnio 4 dalis.

⁷ Nekilnojamojo turto registro įstatymo 9 straipsnio 1 dalis.

ir pagal savo prigimtį kilnojami daiktai, kuriuos nekilnojamaisiais pripažįsta įstatymai. Nekilnojamieji daiktai pagal prigimtį yra žemės sklypas ir su juo susiję daiktai, kurie negali būti perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties ir iš esmės nesumažinus jų vertės.

Statinys (taip pat nebaigtas statyti), kurio statybai reikalingas statybą leidžiantis dokumentas (kai jis yra privalomas), arba statinys, kuris pastatytas turint kitą statybos teisėtumą patvirtinantį dokumentą yra Nekilnojamojo turto kadastro objektu⁸.

Skulptūra turi laikančiąsias konstrukcijas, kurios sumontuojamos statybos vietoje atliekant statybos darbus ir kurios yra susijusios su žeme, skulptūros negalima perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jos paskirties bei iš esmės nesumažinus jos vertės, todėl pagal išvardintus požymius ji yra nekilnojamas daiktas – statinys.

Peržiūrėjus Registro duomenis nustatyta, kad jame yra apskaitomos 9 skulptūros (žr. 2 lentelę). Mūsų surinktais duomenimis jos nėra įregistruotos Nekilnojamojo turto registre.

2 lentelė. Registre apskaitomos skulptūros

Eil. Nr.	Skulptūra (unikalus objekto kodas)	Adresas (buvimo vieta)	Įregistravimo Registre data	Objekto reikšmingumo lygmuo
1.	Eglė žalčių karalienė (7642)	Vytauto g. (Botanikos parkas)	1993-01-05	nacionalinis
2.	Žvejo dukros (15198)	Priplaukos g. (Šventosios kopos)	1993-04-25	regioninis
3.	Mergaitė (15281)	Vytauto g. 27 (prie vasaros skaityklos)	1993-04-28	regioninis
4.	Jaunystė (8601)	-	1993-02-05	-
5.	Saulytė (15197)	Tiškevičių al. 5 (Skulptūrų parkas)	1993-04-26	regioninis
6.	Jūratė ir Kastytis (7643)	Basanavičiaus g. (Jūratės ir Kastyčio skv.)	1993-01-05	nacionalinis
7.	Šaulys (15334)	Vytauto g. (Botanikos parkas)	1993-04-28	regioninis
8.	Žuvėdra (10775)	Vytauto g. (prie Rąžės upės)	1993-04-25	vietinis
9.	Rebeka (10066)	(Botanikos parkas)	1993-01-16	-

Šaltinis – Palangos miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba pagal Registro duomenis.

Neužregistravus duomenų apie kultūros paveldo vertybę Nekilnojamojo turto registre, neužtikrinamas nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas.

Prarastos kultūros vertybės pavyzdys

Dekoratyvinės skulptūros „Jaunystė“ (unikalus objekto kodas 8601) kaip kultūros paveldo objekto apsauga panaikinta, nes ji pripažinta dingusi.

Be to, neužregistravus duomenų Nekilnojamojo turto registre, Kultūros vertybių registro apskaita negali būti papildyta duomenimis apie valdytojus, kurių pareiga išsaugoti nekilnojamąsias kultūros vertybes, jas prižiūrėti, šalinti atsiradusius defektus ir t. t.⁹

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėseną

Stebėseną atliekama siekiant nustatyti kultūros paveldo objektų ir vietovių periodinį būklės ir jos kitimo stebėjimą, fiksavimą, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimą, apibendrinimą ir prognozavimą.

⁸ Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktas.

⁹ Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 14 straipsnio 3 dalis.

3.1. Kultūros paveldo objektų periodinis būklės ir jos kitimo stebėjimas bei fiksavimas

Kultūros paveldo vertybės turi būti apžiūrėtos bent kartą per penkerius metus¹⁰. Kultūros paveldo departamentas stebi kultūros paveldo objektus, kurie nėra paskelbti valstybės arba savivaldybės saugomais (registrinius), o savivaldybių paveldosaugos padaliniai – valstybės ir savivaldybės saugomus kultūros paveldo objektus.

Saugomas objektas – kultūros paveldo objektas, nustatyta tvarka paskelbtas saugomu objektu ar kultūros paminklu¹¹.

Pagal Registro duomenis Savivaldybės stebėsenos objektais yra 64 kultūros vertybės: 47 valstybės saugomi KPO ir 17 paminklų.

Per 2013–2017 metų laikotarpį buvo atlikti 62 KPO būklės patikrinimai, iš jų 45 valstybės saugomų objektų, 12 paminklų ir 5 registrinių KPO.

Nė karto nuo 2010 metų būklės stebėjimas nebuvo atliktas 6 kultūros vertybėms:

1. Valstybės saugomoms:

- Šventosios senovės gyvenvietė (unikalus objekto kodas 1813);
- Palangos miesto istorinė dalis (unikalus objekto kodas 12613).

2. Paminklams:

- Palangos dvaro sodybos rūmai (unikalus objekto kodas 849);
- Palangos dvaro sodyba (unikalus objekto kodas 23429);
- Palangos senojo miesto vieta (unikalus objekto kodas 17139);
- Palangos piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis, vad. Birutės kalnu (unikalus objekto kodas 1814).

Savivaldybės administracijos Kultūros skyrius pažymėjo, kad 2014 metai buvo atliekami Palangos dvaro sodybos rūmų (unikalus objekto kodas 849) tvarkybos darbai, kurių metu buvo atlikti išsamūs tyrimai, todėl nebuvo šio objekto atžvilgiu atliktos stebėsenos procedūros. Mūsų nuomone, stebėsenos metu yra fiksuojama kultūros vertybės būklė, ji lyginama su anksčiau nustatyta, todėl atliekami objekto tvarkybos darbai ir tyrimai negali pakeisti stebėsenos procedūrų.

3.2. Vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, stebėsenos apibendrinimas ir prognozavimas

Kasmet turi būti atliekamas poveikių vertinimas ir stebėsenos apibendrinimas bei prognozavimas¹².

Poveikių vertinimą, stebėsenos apibendrinimą valstybės mastu atlieka Kultūros paveldo departamentas (Toliau – Departamentas); vertinimą apskrities teritorijos mastu pagal konkrečias savivaldybes atlieka atitinkami Departamento teritoriniai padaliniai; poveikių savivaldybės

¹⁰ Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėsenos taisyklių 8 punktas.

¹¹ Nekilnojamojo kultūros paveldo įstatymo 2 straipsnio 31 dalis.

¹² Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų stebėsenos taisyklių 13 punktas.

saugomų objektų būklei vertinimą atlieka savivaldybės paveldosaugos padaliniai.

Savivaldybė vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimo, stebėsenos apibendrinimo ir prognozavimo neatlika, kadangi nėra savivaldybės saugomų objektų.

Mes negalime patvirtinti, ar stebėsenos apibendrinimą ir prognozavimą 2014–2017 atliko Departamentas, ir kokios pateiktos išvados apie Palangos miesto KPO fizinės būklės kitimo tendencijas, prognozės veiksmų, galinčių neigiamai ar teigiamai paveikti KPO, rekomendacijos dėl reikalingų priemonių stabdant ar stabilizuojant poveikius, nes tokia ataskaita nėra viešai paskelbta.

3.3. Kultūros vertybių apsaugos reglamentai

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme nurodyta, kad Kultūros paveldo departamentas turi sudaryti ir išduoti apsaugos reglamentus, kuriuose surašomi paveldosaugos reikalavimai konkrečių kultūros paveldo objektų valdytojams¹³. Reikalavimai gali būti numatomi ir kituose apsaugos dokumentuose: laikinuosiuose apsaugos reglamentuose ir specialiuosiuose planuose. Departamento pareiga parengti ir išduoti nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus.

Palangos miesto savivaldybėje yra 36 nacionalinio lygmens ir 52 regioninio lygmens kultūros paveldo objektų.

Palangos savivaldybės administracijos Kultūros skyrius mums nepateikė Savivaldybės valdomų kultūros vertybių apsaugos reglamentų, todėl darome išvadą, kad jų nėra. Nors apsaugos reglamentus sudaryti ir išduoti yra Departamento pareiga, pažymime, kad ir Savivaldybės specialistai nesiėmė pakankamų priemonių, kad tokie reglamentai būtų sudaryti ir išduoti.

Kultūros skyriaus paaškinimas

2016 metais parengtas ir patvirtintas Palangos miesto istorinės dalies planas, kuriame kiekvienam objektui yra surašyti aiškūs reikalavimai, todėl rengti atskirų reglamentų nebūtina.

Atkreipiame dėmesį, kad ne visos kultūros vertybės patenka į Palangos miesto istorinės dalies nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijos ir apsaugos zonos ribų planą bei tvarkymo planą, kuris užtikrina šios teritorijos urbanistinės struktūros išsaugojimą. Todėl savivaldybės specialistams reikėtų išsiaiškinti, kurie nekilnojamojo kultūros paveldo objektai yra už Palangos miesto istorinės dalies ribų ir šioms vertybėms gauti nurodytus apsaugos reglamentus.

Neturėdami šių dokumentų valdytojai ir kultūros paveldo specialistai, atliekantys tokių objektų stebėseną, nežino, ką reikia saugoti, todėl neužtikrinamas tinkamas kultūros paveldo išsaugojimas. Kol Departamentas neparengia ir neišduoda apsaugos dokumentų, neužtikrinama nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga.

Savivaldybės kontrolierė

Aušra Kedienė

¹³ Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 5 straipsnio 10 dalies 9 punktas.